

התורה והמצוות

הורגשים ורגשות על פי פרשת השבוע

פרשת שמות | עלון מס' 60

'הקשר הפנימי עם הבורא'

וַיִּשְׂמֵנוּ עָלָיו שְׂרֵי מַסִּים לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם וַיָּבִין עַרְי מִסְכָּנוֹת לְפָרְעָה אֶת פָּתָם וְאֶת רַעְמָסֵס: וַיַּעֲבְדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ:

בחומש שמות אנו לומדים על גלות ותחילת גאולת מצרים, ומן התימא שכל גלות מצרים מסתכמת בכמה פסוקים בודדים... התורה מתייחסת למאתיים ועשר שנות שיעבוד מצרים, בשלושה עד שישה פסוקים.. כאילו כל השעבוד הארוך שעברו הוא כזה כלום... כן, היה פרך... מיררו את חייהם.. שרי מיסים.. אנחנו בכל קושי של שנה אחת מרגישים שזה סוף העולם... ושם מאתיים ועשר שנים של שיעבוד קושי שמתגבר מיום ליום ומשנה לשנה.. והתורה מוצאת לנכון לספר לנו כאילו באקראי בכמה פסוקים בלבד ?? מה זאת??

בסוף הפרשה - התורה קצת מאריכה לבאר מה קרה לעם ישראל כאשר משה רבנו מגיע אליהם עם בשורת הגאולה - **וַיֹּאמֶן הָעָם וַיִּשְׂמְעוּ כִּי פָקֵד ד' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכִי רָאָה אֶת עֲנָנִים וַיִּקְדּוּ וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ** - מתוך השפל הגדול עם ישראל מאמינים כי מגיעה שעתם להיגאל ולמרכבה ההפתעה הדרישה הזו מפרעה לשחרר את בני ישראל, גורמת לתגובה הפכית - **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מֶלֶךְ מִצְרַיִם לְמֹשֶׁה וְאַהֲרֹן מִפְּרִיעוֹ אֶת הָעָם מִמַּעֲשָׂיו לְכוּ לְסִבְלַתִּיכֶם:** והוא מחליט מיד - **תִּכְבַּד הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ כֵּן וְאֵל יִשְׂרָאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שְׁקֶר** - פרעה מכביד על בני ישראל את העבודה בצורה משמעותית - וכשהם פוגשים את משה ואהרן הם באים אליהם בטענה צודקת לכאורה - **וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם יִרְא ד' עָלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט אֲשֶׁר הִבְאִשְׁתֶּם אֶת רִיחֹנוּ בְּעֵינֵי פְרַעְה וּבְעֵינֵי עֲבָדָיו לְתֵת חֶרֶב בְּיָדֶם לְהַרְגֵנוּ.**

גם כאן יש להבין מדוע לאחר שבני ישראל מאמינים ומתחזקים באמונה... הפעולה המיידית שבורא עולם עושה היא הכבדה בגזירות...

האמת שמפרשה זו נלמד אף אנו - אכן הגלות היא ארוכה וקשה... אכן הניסיונות של כל אחד הם לפעמים הם ארוכים וקשים... אך ביחס לגאולה... הם אינם יותר מכמה פסוקים... כל קושי בסוף מסתיים... כל ניסיון בסוף חולף... מה שנשאר לאדם זאת הגאולה... הפרטית שלו... או הכללית... לאחר שאדם צלח את הניסיון... ניצח את הקושי... התמודד ועבר את התקופה... תגיע תקופה אחרת, אך האדם, הוא יצא מזה אחרת לגמרי ממה שהוא נכנס... אכן התפילה היא 'אל תביאנו לידי ניסיון' - כדי שחלילה לא נבוא לידי ביזיון... קורה שאדם קיבל ניסיון ונכשל בו... אך בורא עולם יביא אותו בסוף להצלחה... או שינצח בניסיון הזה... ואם לא יבוא ניסיון אחר... בסוף האדם יעמוד מול עצמו... מול חולשותיו... כוחותיו... ויכולותיו... ותהיה לו האפשרות לנצח או להיכשל... וכשהוא ניצח הרי הוא התקדם בחיים לשלב הבא...

בא האדם ושואל, מדוע אם כן הניסיונות הם כל כך ארוכים ומתמשכים... וכי לא חבל על הזמן שאני מבזבז עד להצלחה... וכי בורא עולם לא יכול לזרז הליכים... מה העניין שאני צריך לשרוף כל כך הרבה אנרגיות... וזמן... וכסף... בכדי לפתור דבר שהקב"ה בשנייה מסדר את זה.. למה כל דבר נמתח כל כך הרבה זמן... התשובה היא ברורה, בורא עולם בהחלט יכול לקצר הליכים... אין לו בעיה כזו... אם

כן למה הוא לא מקצר הליכים??? כי התועלת שלך מהאריכות של הניסיון תביא אותך לאותו רגע מזוקק של פניה ישירה מעומק הקושי... לאותו רגע טהור, שבו אתה תרגיש - זהו... ריבונו של עולם - אני תלוי בך במאה אחוז... אם נקבל הכל מיד על ההתחלה, הרי שבעצם כל הקשר שלנו הוא אינטרסנטי לגמרי... לא שאנחנו קשורים אליו בקשר פנימי ועמוק... אלא חלילה הכל לצורך הנאה אישית, וטוב פרטי... הקב"ה לא רק ספק של חיים... ומזון... ופינוקים... הוא רוצה את הקשר הפנימי אליו...

כדוגמת האסטרונאוט המתאמן שנים, בכדי לטוס לחלל לחודש אחד בלבד.. מה?? הגזמת... לשרוף שנים מהחיים בשביל זה... רק להתאמן??? כך היהודי, צריך הרבה זמן להתאמן ולהגיע לאותו רגע מזוקק של הכרה פנימית... לאותו רגע טהור של חיבור פנימי - רבש"ע בלעדיך אני כלום...

וזה גם מיישב את התימא שאנו נתקלים בו לא מעט דווקא לאחר שאדם נמצא בחיזוק הוא מרגיש כביכול שישנה התעלמות ממנו.. התפילות לא זורמות... לא נענות... הקושי אף מתגבר... הדיוק כמו שמצאנו בפרשתנו לאחר שהעם מתוך הגלות והקושי הגיע לדרגת **וַיֹּאמֶן הָעָם** - הגלות מתעצמת... הקושי מתגבר... מאי האי?? והאמת היא שהבחינה פשוט מתעצמת... האם החיזוק הוא לצורך ניצול ההטבה בינינו... או שהחיזוק לצורך עצם הקשר הפנימי בינינו... זה חלק מהבחינה... שלב ב' במבחן... התחזקת?? יופי... למה התחזקת??? כי??? אתה באמת מאמין בי, או שאתה רק רוצה שאני אמלא את רצונותיך...

לכאורה, אם הערך הכי גדול זה לימוד תורה - הרי נראה בעינינו.. כי חבל על כל הטרדות והמפריעים שיש.. אדרבה, בלי זה האדם יהיה פנוי לגמרי לשקוד על התורה ועל העבודה, זה יהיה בימות המשיח.. כרגע הקב"ה חפץ באותו רגע של שבירה, של ניצחון, ועמידה בניסיון, למרות שיש טרדות ויש הפרעות אני בכל אופן מתאמן.. כל הניסיון הארוך שווה את זה...

ואולי לפי זה ניתן לבאר מדוע בורא עולם לא גאל את עם ישראל רק כשהגיעו למ"ט שערי טומאה, וכי מה ראה לנכון לתת להם אפשרות להידרדר עד לכזו שפלות, בכדי לגאול אותם... וכי מה יקרה אם יישארו בדרגתם הרגילה?? והתשובה היא ברורה דרגת ה'ויאמן העם' שמגיעה אחרי מ"ט שערי טומאה היא דרגה אחרת לגמרי, מתוך העומק מפציע האור... מגיעה האופציה לעלות לגובה... בלי הניסיון... והקושי... איזה ערך יש למה שאדם עושה את רצון ד'. זה משתלם אז הוא עושה... רק כשאדם מגיע לעומק של עומק הניסיון והקושי... שם מגיע הקשר הפנימי האמיתי... הקשר המזוכך והטהור... והאדם מתאמן הרבה בשנות חייו, בכדי להגיע לאותו רגע מזוכך.. למרות שנראה שבלי הניסיון הזה הוא יכל להיות הרבה יותר פנוי לעבודת ד'... להתפלל טוב או ללמוד טוב.. אבל אין הקב"ה חפץ בזה.. הוא לא חפץ רק בעוד תפילה... הוא רוצה את הקשר הפנימי שיביא לידי תפילה שתחבר אותנו לבורא עולם... אז יזכה האדם לסייעתא דשמיא.. ולמילוי צרכיו באופן שיתאימו לעבודת השם הדרושה ממנו בעת הזו...

שבת שלום ומבורך

סקרנות???

ויאמר משה אסרה נא ואראה את המראה הגדל הזה מדוע לא יבער
הסנה:

כאשר משה רבינו רואה את הסנה בוער הוא ניגש לראות אש
בוערת – והסנה איננו אוכל.. מה האי?? ואז בורא עולם מתגלה
אליו וקורא לו ונותן לו את השליחות לגאול את ישראל ממצרים..

ויש להבין מה התורה באה לספר לנו – האם יש פה סקרנות טבעית
של האדם הרואה משהו מוזר... משונה... וניגש לראות?? או שיש
כאן איזה נקודת עומק יותר גדולה??

כאשר מתבוננים בפרשה – כשהתורה רוצה להדגיש לנו מה הייתה
הנקודה המיוחדת בהנהגה של משה, מצינו שהתורה מדגישה איזו
פרט מיוחד כמה פעמים – וְהָיָה בַּיָּמִים הָהֵם וַיִּגְדַּל מֹשֶׁה וַיֵּצֵא אֶל
אָחִיו וַיֵּרָא בְּסִבְלָתָם וַיֵּרָא אִישׁ מִצְרִי מִכָּה אִישׁ עִבְרִי מֵאֲחִיו –
ובהמשך – וַיֵּצֵא בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי וְהָנָה שְׁנֵי אַנְשִׁים עִבְרִים נְצִים וַיֹּאמֶר
לְרִשָּׁע לְמָה תָּכֵה רֵעֶךָ: וכן מצאנו שאחר שרועי הצאן גרשו את
בנות יתרו – וַיָּבֹאוּ הָרְעִים וַיִּגְרְשׂוּם וַיִּקָּם מֹשֶׁה וַיּוֹשְׁעֵן וַיִּשְׁק אֶת
צֵאֲנָם: הנקודה העוברת כחוט השני בין כל המקרים – הינה הראיה
בצרת השני... בסבל של הזולת... אבל לא רק להישאר בשימת לב...
לא רק להרגיש את זה... אלא גם לפעול... לקום ולעשות מעשה...

מילא איש מצרי מכה – אפשר להבין, יש פה איזה שייגעץ שמרביץ
ומתעלל באח שלי... אבל אתה רואה שני אנשים רבים.. משה, מה
אתה מתערב?? מה זה עסק שלך?? והתשובה היא כן זה עסק
שלי... זו הייתה המיוחדות של משה..

במדרש מובא (ש"ר ב. ב.) אִמְרוּ רַבּוּתֵינוּ, כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּינוּ עֹלֵיו
הַשְּׁלוֹם רוּעָה צֵאֲנוּ שֶׁל יִתְרוֹ בַּמַּדְבָּר, בְּרַח מִמֶּנּוּ גְדִי, וְרַץ אַחֲרָיו עַד
שֶׁהִגִּיעַ לַחֲסִית, בֵּינוֹן שֶׁהִגִּיעַ לַחֲסִית, נִזְדַּמְנָה לוֹ בְּרַכָּה שֶׁל מִים, וְעַמַּד
הַגְּדִי לַשְּׁתוּת, בֵּינוֹן שֶׁהִגִּיעַ מֹשֶׁה אֶצְלוֹ, אָמַר אֲנִי לֹא הֵייתִי יוֹדֵעַ שְׂרָץ
הֵייתִי מִפְּנֵי צָמָא, עֵינַי אֶתְּהָ, הִרְכִּיבוּ עַל כְּתָפוֹ וְהָיָה מֵהַלֵּךְ. אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, יֵשׁ לָךְ רַחֲמִים לְנַהֵג צֵאֲנוּ שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם כִּךְ חֵינֵךְ
אֶתְּהָ תִרְעָה צֵאֲנֵי יִשְׂרָאֵל, הוּי: וּמִשָּׁה הָיָה רוּעָה...

כבדי שמשה יזכה להיות מנהיג היה נדרש לבדוק האם גם לבעלי
חיים סובלים הוא רגיש כל כך... וכאשר זה קרה, בורא עולם בחר
בו להיות מנהיג האומה...

האמת, שהעולם מורכב מעשרה אחוז אנשים שעוסקים בצרכי
ציבור... ועוד תשעים אחוז שנהנים מהעשייה...

כשאתה נוסע ברכב ומכשיר הניווט – הוויז פועל... ניתן לראות על
המסך מאות אנשים בכביש וחמישה אחוז מעדכנים... כל השאר

כל השאר רוכבים עליהם... בכל קהילה.. שכונה... קבוצה... ישנם את
היחידים שפועלים... עושים... מרימים פרויקטים.. מזיזים עניינים,
והשאר משתמשים בזה.. ואולי אף מותר להוסיף... שמתוך התשעים
אחוז ישנם איזה עשרים אחוז, שאף מעיזים להעיר הערות לאלו
שעושים... ההוא שעומד בעזרת נשים, ומלמעלה נותן הוראות לגבאי
כיצד בדיוק לסדר את הספסלים...

הרגישות לכאב של הזולת... האכפתיות מצרה של השני... יש אחד
שישמע על צרה של חבר, וזה יהיה בגדר נייעס בעלמא... ולעומתו יהיה
אחד שהוא פחות חבר, שינסה להפוך את העולם בשביל לסייע לאותו
אחד הזקוק לכך...

אצל משה רבנו לא הייתה סתם סקרנות – ה'אסרה נא ואראה' – לא
הייתה חלילה מידת הסקרנות... לבחוש... ולערבב.. ולראות מה קורה
שם... אלא זאת הייתה דרך חיים.. אני רואה משהו, מה אני יכול לתת...
מה אני יכול לסייע.. איפה אני נותן... אכפת לי שמישהו מרביץ לחברו...
אכפת לי שרועים מגרשים את הבנות שבאים להשקות צאן... הוא לא
יכול לראות עוול... לא היה מסוגל לראות חוסר יושר... כבש קטן רץ
לשתות... נו שתה... סיים.. יופי שיחזור כעת לעדר... לא, חושב משה
לעצמו – אָמַר אֲנִי לֹא הֵייתִי יוֹדֵעַ שְׂרָץ הֵייתִי מִפְּנֵי צָמָא, עֵינַי אֶתְּהָ,
הִרְכִּיבוּ עַל כְּתָפוֹ וְהָיָה מֵהַלֵּךְ – על הכתפיים הוא סוחר אותו...

שורש מידת הסקרנות היא בוודאי דבר טוב... לגרום לאדם להתעניין...
להוסיף ידע... להשכיל.. האדם מתעניין גם בעבר בהיסטוריה...
בשורשים שלו... זה בהחלט מעניין... וכן אדם מתעניין גם בעתיד... הוא
אינו רוצה להיות מופתע.. הוא רוצה להיות מוכן... הוא צובר ידע... כל
עוד שזה בגבולות הטעם הטוב הרי שזה בסדר גמור.. כאשר מתחילים
לחרוג בבחישה בצלחת של השני.. שם זה כבר מתחילה להיות בעיה...
בפרט כאשר המטרה היא רק למלאות את הידע שלי, במה שמתרחש
בבית של השני... אך אם המטרה היא רק לעזור... להבין איפה אני
במקום שלי, יכול לעשות למענו... זו תכונה מנהיגותית...

כאשר אדם יוצא, והוא מתבונן בסביבה שבה הוא חי, היכן הוא יכול
לתרום, זה לא סתם סקרנות... זו אכפתיות... זו רגישות... זה רצון של
הטבה... וזה יכול להיות בדברים כל כך פשוטים, אפי' רק לפרגן לשני..
לומר מילה טובה... לתת תחושה נעימה... אתה רואה ילד של חבר
מתפלל טוב.. בחור מהשכונה שלומד בחשק... גש לאבא תגיד מילה
טובה... זה לקחת את הראיה, ולהפוך אותה לעשייה... לתת לה
משמעות...